

kilogramów prochu w beczkach, 1,200,000 nabojów do ręcznej broni i 67,380 stopinów.

List z Doel pisany dnia 20 grudnia donosi że liczna flotta hollenderska grozi blizką zgubą temu miejscu. Hollendrzy nadciągają lądem i wodą, aktóż ich odeprze, kiedy Francuzi wracają? Jeżeli Belgowie chcą ich odpędzić od granic, to muszą stanąć w wielkiej liczbie, a wtedy nastąpi bezpośrednia wojna z Hollandyą.

Dnia 1 stycznia znowu słyszano w Antwerpii huk dział pochodzący w kierunku od Lillo i Liefkenhoek. Dziennik *Phare* tak się wyraża względem teraźniejszego stanu rzeczy: »Nasze nowości dzisiejsze można objąć w dwóch wierszach: Wojska belgijskie zajęły cytadelę antwepską, armia francuzka wraca do domu, Skalda zostaje zamkniętą, a port nasz próżny.«

HOLLANDYA.

Haga 2 Stycznia.

Podług budżetu na rok 1833 zatwierdzonego d. 29 grudnia 1832, wydatki wynosić będą 49,385,849 reńskich hollenderskich.

Dnia 3go Stycznia.— Rząd tutejszy odebrał ze strony Anglii i Francji nowe propozycje, które jednak są tego rodzaju, iż trudno pomyśleć o rozstrzygnięciu sprawy w sposób dobry. Nadzwyczajna rada gabinetowa zgromadziła się na dniu dzisiejszym (3 Stycznia).

W prowincyi Seeland przyszło już do utarczek między belgami i hollendrami.

(G. P. S.)

TURCYA.

Stambuł 20 Grudnia.

Monitor ottomański, na żądanie rządu rossyjskiego, wzywa niniejszem wszystkich Polaków, którzy nie mieli udziału w powstaniu, a dotąd za granicą bawią, ażeby podali prośby o przedłużenie pobytu lub o pozwolenie powrócenia do ojczyznanego kraju.

(G. P. S.)

NIEMCY

Hamburg 5 Stycznia.

Dnia 2 b. nadeszła tu sztafeta z Holandyi donosi tam o zawartej pożyczce rossyjskiej 20 milionów rubli srebrnych wynoszącej.

Rozmaitości.

Ostatni (na Ś. Michał) iarmak xiegarski w Lipsku 1832 r. (*)— Znowu przychodzi nam obejrzyć tegoroczne plody xiegarskie. Co się tyczy massy papieru, literacki budżet bieżącego roku znowu dowodzi, iż massa ta w regularnym wzroście ciągle się wzmaga. Od czasu restauracyi, co każdy rok w Niemczech, biorąc średnią miarę, przeszło 200 dzieł więcéy się drukuje, a więc ogół xiążek co pięć lat powiększa się o 1000 dzieł. Rok 1816 wydał po raz pierwszy przeszło 3000 dzieł. rok 1822 przeszło 4000. rok 1827 przeszło 5000. a r. b. 1832 przeszło 6000 dzieł. Od roku 1814 wydrukowano w Niemczech 84,000 dzieł. Sądźmy teraz, czy skarga na wielopisarstwo jest sprawiedliwą. Przypominam sobie, iż niedawno zrobiono mi w jednéy xiążce zarzut: po co się użalam na rzecz zasługującą raczéy na pochwałę, niż na naganę? gdyż znaczne spożycie papieru w Niemczech służy za dowód wzmagający się w narodzie działalności. Muszę jednak pozostać w moim uporze; czynność na papierze zdaje mi się zawsze jeszcze najmocniejszym dowodem niepraktycznego życia. Jakżeby miał poczytywać za szczęśliwą naszą publiczność, która w każdym przypadku tak jest nieszczęśliwą, że nie wszystko czytać może, a bardziéy jeszcze byłaby nieszczęśliwą, gdyby wszystko mogła czytać. Pomiedzy innemi rzeczami, drukuje się w tym roku spis wszystkich dzieł tyczących się religii Katolickiéy. Bezwątpienia katalog ten będzie bardzo liczny. Podobny o Protestantyzmie utworzyłby całą bibliotekę, bo z każdym rokiem przybywa 5, 6 do 7000 nowych tytułów. Owóż moglibyśmy pysznić się temi 10,000 tomów Protestantickiéy polemiki, wykładu Pisma S. kazań; xiąg pobożnych i chlubić się z pracy, która tak niezwyčajną masę xiążek wydała. Lecz gdyby Bramin Indyjski, który niedawno został Lutrem i przybył do Anglii, wszedł do téy Niemieckiéy xiegarni, zapytałby się pewnie bibliotekarza, czy nie ma jednéy albo kilku xiążek,

(*) *Wiadomości niniejszej autorem jest Wolfgang Menzel, autor znanego dzieła o literaturze Niemieckiéy i jeden z naczelnych dziś w Niemczech krytyków.*